FORORD

Siden sidste nummer af NyS udkom i 1987, er der opstået et hul i den sprogvidenskabelige tidsskriftssituation herhjemme.

Det er ikke fordi der mangler tidsskrifter om sprog. Rundt om i landet findes flere periodiske publikationer, der knytter sig til et bestemt fagområde, institut eller universitet. Men der har manglet et bredt orienteret tidsskrift, der giver overblik over sprogforskningen herhjemme, på tværs af de grænser, som fagområder, institutter og universiteter sætter.

På den baggrund er NyS-redaktionen opstået i ny skikkelse. Redaktionen er blevet udvidet til seks sprogkvinder og -mænd i ligelig fordeling, mens et erfarent redaktionspanel sidder parat til at støtte redaktionen i dens arbejde. Vi håber naturligvis, at NyS bliver uundværligt for alle, der har behov for at holde sig ajour med de sprogfaglige landvindinger herhjemme.

Vi har valgt *samtaleanalyse* som tema for det første nummer af det nye NyS. Årsagen er, at dette område har udviklet sig stærkt gennem de sidste, efterhånden ganske mange år på en måde, der illustrerer den forandring, som sprogforskningen har gennemgået.

Efter 70'ernes opgør med strukturalismens syn på sproget som et logisk system uden materiel basis er der sket en afgørende udvidelse af sproget som forskningsobjekt. Hvor man dengang med sociologien og marxismen som ydre forklaringsrammer analyserede sproget og især dets samfundsmæssige forankring, har man siden midten af 80'erne i højere grad inkorporeret ikke bare sociologi, men også psykologi, antropologi, kognitionsforskning m.m. i sprogbeskrivelsen. I stedet for at fokusere på det sociale eller politiske *uden om* sproget, taler man i dag om det sociale, kulturelle, kognitive m.m. *i* sproget.

Med denne udvidelse af sproget som genstand har sprogforskningen taget en ny retning. I udforskningen af det nye, empiriske forskningsob-

jekt har man atter vendt sig mod sproget som et system. Som det fremgår af artiklerne i dette nummer, fokuseres der igen på enkelte strukturelementer som fx turtagningselementer, markører af emneskift, strukturer i telefonsamtaler og mundtlige fortællinger. Samtidig er 70'ernes sociologiske fokus på socialklasser blevet afløst af mikrosociologiske perspektiver, der analyserer sprogbrugen inden for sprogkulturens, det sociale netværks eller endda den enkelte interaktions grænser. Sprogforskningen har vendt sig mod udforskningen af *sprogbrugens system*.

Når der sådan åbner sig et helt nyt genstandsområde, er det kun naturligt, at man giver sig til at analysere området i alle dets hjørner. Al denne forskning giver os en stor viden om mange forskellige sproglige mekanismer. Men det er endnu ikke lykkedes at beskrive, hvordan disse iagttagelser hænger sammen. Hvordan skal man give en samlet beskrivelse af sproget som menneskelig kommunikation?

Dét er netop emnet for dette nummers første artikel. *Jens Allwood* (Göteborgs Universitet) fremlægger sit syn på, hvordan man kan nå frem til en sådan helhedsforståelse, et sprogsyn hvor det anses for nødvendigt at inddrage forskere fra fysikken, biologien, sociologien, psykologien m.m. i et samarbejde om at beskrive sprogets aspekter.

Et bidrag til en sådan helhedsforståelse kunne være *Marianne Johansens* (Københavns Universitet) undersøgelse af, hvordan emner introduceres, afvikles og afsluttes. I analysen af et sociolingvistisk interview viser hun, hvordan to samtaleanalytiske skolers definition af et samtaleemne kan integreres med begrebet *emnehandlinger*.

Lignende teoretiske implikationer har *Jakob Steensigs* (Aarhus Universitet) omvurdering af grundlaget for at analysere samtaledelegeres *turtagning* – et klassisk område som de samtaleanalytiske pionerer Sacks, Schegloff og Jefferson introducerede så tidligt som i 1974. Steensig fremlægger nogle af resultaterne fra en større undersøgelse, hvor de vigtigste sproglige træk i forvaltningen af ordet i samtaler blev fremanalyseret gennem en modstilling af to grundlæggende forskellige sprog: dansk og tyrkisk.

Berit Henriksen (Den danske Ordbog) afrunder rækken af artikler med et eksempel på praktisk samtaleanalyse. I *Uhøfligt direkte eller udemokratisk indirekte* drager hun paralleller fra et skænderi for åben skærm mellem Søren Krarup og Asger Baunsbak-Jensen i DR-programmet *Konfrontation* til tyske universiteters regelsæt for duel i 1700-tallet.

NyS 18 afsluttes med to anmeldelser af bøger om samtaleanalyse, nemlig Ole Tøgebys doktordisputats *Praxt* anmeldt af Lisbeth Falster Jakobsen

(Københavns Universitet) og Norman Faircloughs *Discourse and Social Change* anmeldt af Helle Lehrmann Madsen (Københavns Universitet).

Sådan er indholdet i det første nummer af det nye NyS. Vi håber, at du kan bruge NyS i undervisningen, i forskningen, og selvfølgelig at artiklerne kan være til almindelig interesse for alle, der vil følge med i sprogforskningen.

Samtidig opfordrer vi alle på tværs af fagområder, universiteter og institutioner til at indsende bidrag og til at kontakte redaktionen om artikler, bøger, specialer og andet, der kan give os ny viden om dansk sprog. Vi har trykt en skrivevejledning bagerst i nummeret, hvis du ønsker at indsende et bidrag.

Med venlig hilsen

REDAKTIONEN AF NYS